

Er zijn dingen die je eens in je leven gedaan moet hebben en droogvallen op de Waddenzee is er één van. Het is dé manier om deze unieke Nederlandse natuur (Werelderfgoed!) in al haar grillige schoonheid te beleven. De redactie van Buitenleven ging de zee op met de Lemsteraak H18 en stapte bij het Franse Gaatje uit de boot. Over kokkels rapen, barbecueën op de zeebodem en een spontane zeehondenshow.

Tekst: **Marieke Haafkens** Fotografie: **Bertel Kolthof**

A group of five people (three women and two men) are standing in shallow water on a tidal flat. They are looking down at the water, possibly searching for shellfish. The water is calm, and the sky is a clear, bright blue. The people are dressed in casual summer clothing. The overall scene is peaceful and captures a moment of outdoor recreation in a natural setting.

Droogvallen op het wad

'Alsof je de stop uit het bad trekt'

2010 JULI/AUGUSTUS 27

Over Dirk, Jellie en Jeroen

Dirk en Jellie Blom zijn weg van de Lemsteraak. Ze varen ermee, organiseren mooie tochten en verkopen de schepen, zowel oud als nieuw. De nieuwe aken worden gebouwd op de werf van Dirks familie (zo'n twee per jaar). Geïnteresseerd? Kijk op www.belevenisopzeeniveau.nl of www.dirkblom.nl.

Een nadere kennismaking met kok Jeroen Kaag kan in zijn Italiaans georiënteerde restaurant Oost Achterom, waar hij gebruik maakt van verse streekproducten. Restaurant Pizzeria Oost Achterom, Kalverstraat 13, Hindeloopen, tel. 0514-522053, www.oostachterom.nl.

9.47 uur Kornwerderzand

Zo hebben we de Afsluitdijk nog nooit bekeken. Normaal gesproken raas je hier met 120 kilometer per uur aan voorbij. Maar vandaag monstereen we bij de Lorentzsluizen in Kornwerderzand aan op de H18 (Hindeloopen 8), de Lemsteraak van Dirk en Jellie Blom. Onwennig klauteren we over een andere boot heen, de tassen boven ons hoofd.

De planning van de tocht had nogal wat voeten in de aarde. Prik maar eens een dag waarop iedereen kan, waarop het 's middags laag water is, niet te hard waait en niet regent... Maar vandaag komt al het goede samen. "Rond half vier vallen we droog en twee uur later zijn we weer los om terug te varen", vertelt Dirk en hij stuurt zijn schip de sluis in. Minuten later kiezen we het ruime sop van de Waddenzee.

10.32 uur Dronkenmanskoers

Rechts voor de haven van Harlingen zien we een hoop schepen, maar waar wij varen is het stil. "Dat komt omdat je met een platbodem de vaargeul niet nodig hebt", vertelt Jellie. "Met hoogwater kunnen wij overal heen." Ze gooit de aak in de wind en Dirk draait het hijswiel tot het grootzeil klappert. Dirk en Jellie hebben dit schip nu acht jaar, maar het nummer H18 is een erfstuk. Dat stamt nog van de aak van Dirks grootvader die viste op IJsselmeer en Waddenzee. Dit schip is een racemonster in schaapskieren. Het uiterlijk van een klassieke Lemsteraak, maar supersnel en gestroomlijnd volgens de laatste technieken.

"Voor de fok zetten we de kluivert bij", zegt Jellie. Er zit behoorlijk wat zeil op het schip en dat wil wel varen. Jellie zit bovenop het roer en stuurt het schip met haar benen. "Probeer maar hoor", zegt ze. Dit is wat anders dan een tochtje over de Friese meren. Bij gebrek aan een ijkpunt op de wal, moet ik het doen met de cijfertjes op het kompas en de boeien in zee. "Zie je die rode boei daar? Of die staak in het water? Daar moet je rechts van blijven", luidt het advies. Tsja, houd dat beeld maar eens vast tussen de bollende zeilen, schommelende touwen en bewegende bemanning door. Ik vaar in het kielzog van een dronkaard!

"Je maakt een vraagteken", gniffelt Dirk, die langs schuift op weg naar een blok, of een schoot. Hij heeft zijn nette kleding verwisseld voor een korte broek en laat zijn schip schitteren op zee. Dat zo'n knoepert zo strak door het water kan glijden. "Vier knoopies", bromt Dirk tevreden en dan met een knikje naar mij en een blik op de einder: "Beetje meer naar bak." Ay ay kapitein!

10.55 uur Uit de streek

De koffie is op en kok Jeroen kruipt uit de kombuis met kleine bordjes aardappelsalade en garnalen. "Alles uit de streek", zegt hij. "Opperdoezer Ronde en garnalen uit de Noordzee". Hij trekt er een fles koude witte wijn bij open. "Gaat goed bij de garnalen", knikt hij. Om 11 uur al aan de wijn? "Ach het is altijd wel ergens ter wereld vijf uur", lacht bureauredacteur Claire. Proost dan maar, op een behouden vaart.

De garnalen zijn nog maar het begin. De ochtend wordt een aaneenschakeling van lekkere hapjes. Verse oesters met een beetje citroensap. Vette paling die we met onze vingers pellen en zo van de graat afhappen. En dan de apotheose: borrelglasjes vol krabsoep, die uren heeft staan trekken. Met een stamper perst Jeroen het laatste beetje aroma uit de krabbetjes. De indringende zilte schaaldierensmaak zet de smaakpapillen op scherp. Kunnen we deze man niet mee naar huis nemen?

Waddenzee Werelderfgoed

Sinds juli 2009 staat de Waddenzee op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Daarmee staat de Waddenzee op gelijke voet met wereldberoemde natuurwonderen als de Grand Canyon in de Verenigde Staten en het Great Barrier Reef in Australië. Het Werelderfgoed Waddenzee beslaat het Nederlandse en Duitse deel van de Waddenzee, een gebied van bijna 10.000 vierkante kilometer langs een kuststrook van zo'n 400 kilometer. De Waddenzee huisvest ruim 10.000 soorten land- en waterdieren, van eencellige organismen tot vissen, vogels en zoogdieren. En ieder jaar maken 10 tot 12 miljoen trekvoegels een korte of lange tussenstop in het gebied. De Waddenzee had al een beschermde status, aan de regelgeving verandert de nieuwe erkenning als Werelderfgoed niets.

11.40 uur Goed wadvaarder

De wind kalmeert. Even dobberen we op zee. “De zon komt omhoog en eet de wind op”, stelt Dirk cryptisch. Een ingewikkelde uitleg volgt over warme oostenwind en het effect van thermiek. “We hebben nog wel stroom onder de kont, maar gaan te langzaam.” Hij zet de motor bij. Willen we een mooie plek hebben om droog te vallen, dan moeten we op tijd bij het Franse Gaatje zijn, de ondiepte voor de kust van Vlieland waar we droog gaan vallen. De motor gromt. “Dat is de waterverplaatsing onder de boot. Er wordt zo’n 23.000 kilo water verplaatst en als het ondiep is, komt het water terug en raakt de bodem van de boot”, legt Dirk uit. En weg is hij weer.

Even later kan de motor weer uit. We hebben het tij mee. Nu het langzaam laagwater wordt, stroomt het water richting zeegat en wij stromen mee. “Een goed Wadvaarder laat zich leiden door het tij”, zegt Jellie plechtig. “Die gaat met hoogwater de zee op, met terugtrekkend water naar de ondiepte en met opkomend water weer weg.”

12.21 uur Hangjongeren

We genieten van de uitgestrektheid van het water. Vormgeefster Yvonne sluit haar ogen in de zitzak op het voordek, redacteur Muriël leest geleund tegen de kajuit een boek en redactieassistente Yvon en eindredacteur Hedwig discussiëren over de vraag of ‘buiswater’ een term is die je als geboren Friezin nou wel of niet moet beheersen.

Middenin zee balanceren aalscholvers op stokken in het water. De hangjongeren van de zee. Met hun rare lange lijven en vreemd gekromde hals doen ze bijna prehistorisch aan. Wat een indrukwekkende beesten. En ze zitten hier niet voor niets. De staken markeren een mosselkweekgebied en je weet maar nooit of dat een lekker hapje oplevert. En, hé! Zien we daar niet een zeehond? Ja hoor, hij steekt zijn kop boven de golven, en weg is ‘ie weer.

12.37 uur Badstopje

Na twee uur varen zien we op de dieptemeter van de boot hoe de watermassa afneemt. Dirk manoeuvreert de boot op de zandbank en gooit het anker uit. “Het is net of je de stop uit het bad trekt”, zegt Dirk. “Je ziet het water weglopen.” Het klopt. Hoe dicht bij zee, hoe harder de stroming trekt. We merkten het al toen Dirk het schip om een zandbank heen zeilde en we de voorplecht zagen wegtrekken in de stroming. En ik voel het aan mijn benen als ik een rondje zwem-waad om de boot. “Kijk je uit?”, zegt Jellie. Zwemmen is nu link: immers het water stroomt in hoog tempo weg door de zeegaten tussen de eilanden. Wie daarin belandt, drijft zo de Noordzee op.

14.32 uur Woestijn

Binnen korte tijd is het water zo ver gezakt dat het nog maar tot onze knieën komt. We stropen de pijpen op, klauteren van boord en waden blootsvoets naar de zandplaat. Krabbetjes en kokkels liggen op het zand, wadpieren graven gangetjes in de bodem en laten kleine sliertjes zand achter. We vinden zelfs een oester en een paar verdwaalde mossels. We lopen naar het natuurwachtershuis met de uitkijkoren op een groot wit ponton, van waar uit de natuur in de gaten wordt gehouden. Het is een raar gezicht. Met je rug naar het vasteland en je gezicht naar de Noordzee strekt een kilometers lange zandvlakte zich uit.

Erecode

Al lijkt het tijdens het wadlopen alsof je in een soort niemandsland terecht bent gekomen, er gelden wel degelijk regels, de zogenaamde erecode: afspraken tussen Rijks-waterstaat, Staatsbosbeheer en de vereniging van wadvaarders, met betrekking tot onder meer vogels en zeehonden die je tegen kunt komen op het wad. Ga bijvoorbeeld pas van boord als foeragerende vogels zijn verdwenen, zorg dat je als groepje dicht bij elkaar blijft en blijf rustig: als er vogels opvliegen ben je al te dichtbij. Draai geen harde muziek en zet de marifoon zacht. In Nederland mag je sinds een paar jaar overal droogvallen (behalve in de afgesloten gebieden). Dit is een tijdelijke regeling die samenhangt met de erecode. Wordt die te vaak overtreden, dan wordt de oude regeling weer van kracht. Droogvallen is dan weer overal verboden behalve binnen 500 meter van een vaargeul. Kijk voor alle regels op: www.ikpasophetwad.nl.

**‘Een goed
Wad-
vaarder
laat zich
leiden
door het
tij’**

Waar en hoe?

Plekken waar je het beste kunt droogval-
len, naast het Franse Gaatje zijn: De bocht
van Wattum (ten noorden van Delfzijl), Oude
Smeriggat (tussen de Engelsmansplaat en
Het Rif) en de geul tussen Juist en Memmert,
ten oosten van de jachthaven van Schier-
monnikoog. Eenmaal vastgelopen, kom je
vanzelf weer los, daar hoeft je niets voor te
doen. Als je 3 uur voor laagwater bent vast-
gelopen, kom je ongeveer 3 uur na laagwater
weer los. Wil je voor zonsondergang droog
vallen en na zonsopkomst weer loskomen,
dan kan dat tussen half april en half augus-
tus. Je moet dan een uur (half april of half
augustus) tot 2 en een half uur (in juni) na
hoogwater, met zonsondergang vastlopen.

Links zien we Vlieland, rechts priemt de Brandaris van Terschelling in de lucht. Geen water te zien. En toch schuiven er heel langzaam zeiltjes voor de eilanden langs. “Die zitten in de vaargeul”, zegt Dirk. “Het lijkt misschien zo, maar je loopt niet zomaar even naar de eilanden. Je moet altijd nog die geul over.”

15.29 uur Zeehondenshow

De boot ligt droog. Alleen aan de achterkant spoelt nog een randje zee. Jeroen heeft een kampvuur gemaakt, de barbecue ontstoken en allerlei lekkers uitgestald. Barbecueën op de zeebodem! Terwijl wij tafels neerzetten en kledjes vastknopen, zien we vanuit een ooghoek een zeehond nieuwsgierig in de laatste golven opduiken. Telkens die kop boven water. Spywatches noemen ze dat in vaktermen. Het is een flink beest, lichtgrijs met donkere stippen. “Zo dichtbij heb ik er nog nooit een gezien!”, zegt Jellie opgetogen. We staan in een rijtje op het strand. Wij kijken naar hem, hij kijkt naar ons en voert spontaan een showtje op. Hij laat zijn dikke buik zien, zwemt relaxed een rondje rugcrawl en kijkt naar het resultaat van zijn verrichtingen op ons. Pas na drie kwartier duikt hij weg in de golven. Wij genieten inmiddels van een hele bijzondere barbecue. Met kreeft, makreel, oesters en kokkels. Jeroen heeft zelfs scheermessen meegenomen – die lange schelpjes die je altijd vindt op het strand – die prima blijken te smaken. Een beetje inktvissig. Maar ook kruidige speklapjes, gegrilde groenten en aardappels in een jasje.

Het is dik genieten, met ons haar in de wind en zicht op zee en het wad.

16.55 uur My Bonny

Het water komt al weer op, maar we hebben nog tijd voor een wandelingetje door de prielen en poelen waarin het zeewater is blijven staan. Die blijken vol levende wezens te zitten. Kok Jeroen harkt met een schepnetje over de bodem en vist handenvol garnalen bij elkaar. Hij vindt zelfs een scholletje dat hij achtervolgt door het water tot hij hem vangt. Met blote handen.

We laden de spullen aan boord en laten de barbecue sissend afkoelen in het water. Tegen half 6 trekt de motor ons los van de zandbank en gaan de zeilen weer omhoog. De wind is nu stevig aangewakkerd tot kracht 5. Met een snelheid van wel 11 knopen jagen we over de Waddenzee terug naar Kornwerderzand. “We gaan nu wel heel schuin”, zegt Hedwig bezorgd. Even wordt het toch wel spannend als we bijna vastlopen op het wantij, waar het water nog niet hoog genoeg staat. Ineens ligt de HI 8 zo goed als stil. “Kijk uit voor de viool”, roept Hedwig wijzend op een blok die dreigend achter Claires hoofd naar beneden zwaait. Dirk weet het schip met een paar snelle manoeuvres los te houden en wijzigt de koers: “We varen om het wantij heen, dat is veiliger.”

De gitaar komt uit het vooronder, de dop gaat van de juttersbitter en zeemannslieders schallen over de witgekopte golven “Bring back, oh bring back, bring back my Bonny to me, to me.”

Als de schemering invalt wordt het frisser op het water. Truien en jassen gaan aan en Dirk hult zich in zeilpak en lifevest om voorop de boot de zeilen te stellen. Golven spoelen over de voorplecht van de boot. De zon zakt als een oranje strandbal in zee en dan is het ineens donker. Met verwarde haren en rode konen lopen we de Lorentzsluis weer binnen. Terwijl de sluisdeuren zich achter ons sluiten kijken we nog even achterom naar het ruime sop van de Waddenzee.

’t Was mooi. En dat was het.

Speciaal voor Buitenlevenlezers:

Dagje droogvallen

Jellie Blom organiseert namens Karakter één- en meerdaagse droogvaltochten op de Waddenzee voor groepen tot 12 personen (www.belevenisopzeeniveau.nl). Speciaal voor Buitenlevenlezers organiseert ze een ‘dagje droogvallen’ op **maandag 23 augustus**.

Het programma van de dag: vertrek vanuit Kornwerderzand of Den Oever; 2 uur zeilen over het wad; bij laag water voor anker en droogvallen; tijd voor wadlopen en wadden-BBQ; bij hoog water terugzeilen naar de haven. Hapjes en drankjes onderweg (en natuurlijk de Wadden-BBQ) worden verzorgd. De definitieve vertrek- en aankomsttijden zijn afhankelijk van het tij, maar houd rekening met een lange dag.

Prijs: € 125,- p.p.

(incl. eten en drinken).

Aanmelden:

informatie@rederij-karakter.nl